

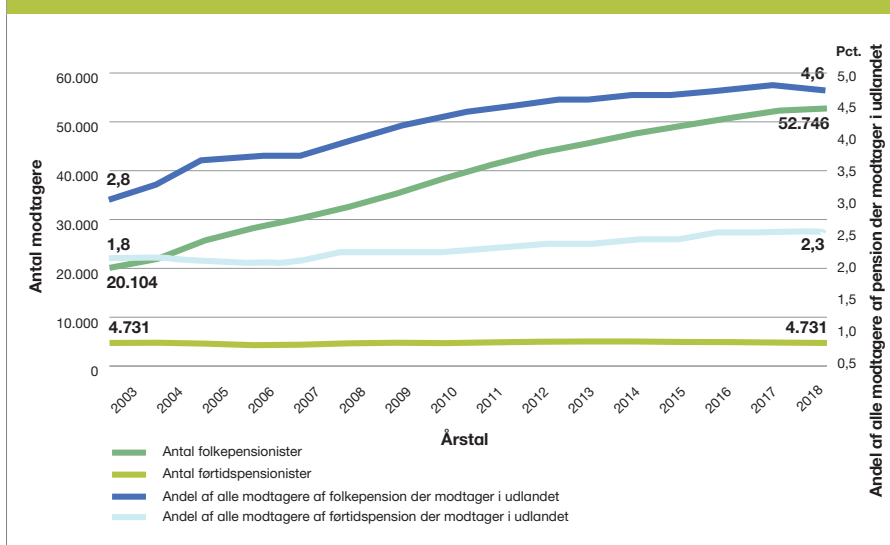
Flere og flere modtager dansk pension i udlandet

Antallet af pensionister, der bor i udlandet og modtager dansk pension, er mere end fordoblet i løbet af de seneste 15 år. Det viser en analyse, som ATP har foretaget. I 2018 fik 57.500 personer sendt deres danske folkepension eller førtidspension til en fast adresse i udlandet. Som det fremgår af figuren, blev der 15 år tidligere, i 2003, overført folkepension eller førtidspension til godt 24.800 pensionister.

Stigningen i antallet af modtagere i udlandet har været noget større end stigningen i det samlede antal af pensionister i samme periode. Andelen af modtagere af folkepension og førtidspension i udlandet er samlet steget fra 2,6 pct. i 2003 til 4,3 pct i 2018 af de samlede modtagere af de to pensioner. Størstedelen af denne stigning skyldes stigningen i modtagere af folkepension i udlandet. Fra 2003 til 2018 steg udbetalingerne af dansk pension til udlandspensionister fra 940 mio. kr. til 2.830 mio. kr. (i løbende priser).

De 57.500, der sidste år boede i udlandet med en dansk pension, er en særdeles sammensat gruppe. Den består både af danske statsborgere bosiddende i udlandet (54 pct.), og af udenlandske statsborgere, som tidligere har opholdt sig i Danmark (46 pct.). Uanset om man er dansker eller udlænding er man nemlig berettiget til en større eller mindre dansk

Figur 1 – Antal personer der har modtaget folkepension og førtidspension i udlandet – 2003-2018

Note: Note: Figuren viser udviklingen i antallet af personer der bor i udlandet og har modtaget folkepension eller førtidspension i de enkelte år samt andelen af alle der modtager de respektive pensioner, der modtager dem i udlandet.

Kilde: ATP's egne beregninger 2019 på data fra Danmarks Statistik og ATP.

pension, hvis man har boet i Danmark og i øvrigt opfylder en række betingelser.

Flest tæt på Danmark

Det skaber utvivlsomt forskellige forestillinger hos mange, når vi hører ordet udlandspensionister. Mange vil sikkert forbinde det med golf- og bridgespillende pensionister på den spanske solkyst. Andre vil sikkert få billeder af indvandrere, der i en sen alder er taget hjem til oprin-

delseslandet, hvor folkepensionen strækker meget længere end i Danmark.

Men det viser sig, at begge billeder er ret forkerte. De fleste pensionister med pension i udlandet bor faktisk tæt på Danmark – se Tabel 1.

Det hænger i høj grad sammen med, at relativt flere danskere bosætter sig i vores nabolande i forbindelse med et job, ►

ligesom relativt flere personer fra vores nabolande bosætter sig i Danmark i forbindelse med et job og derfor optjener dansk folkepension. Det er også forklaringen på, at andelen med dansk statsborgerskab er lavere i Sverige, Tyskland og Norge end i fx Spanien, Frankrig og Schweiz, fordi flere af modtagerne af dansk pension i vores nabolande er personer, der har været i Danmark og arbejde og derfor modtager dansk pension. Mens modtagerne i fx Spanien og Frankrig i højere grad er danskere, der rejser til udlandet med deres pension når de når pensionsalderen.

Top tre over lande hvor flest modtager pension er vores nabolande Sverige, Tyskland og Norge. Som det fremgår af Tabel 1 rummer disse tre lande tilsammen mere end halvdelen af den samlede gruppe af udlandsmodtagere af folkepension og førtidspension.

Først på fjerdepladsen på listen over populære lande at nyde otiummet i ligger Spanien, hvor godt 4.500 pensionister hver måned modtager pension fra Danmark. Det svarer til 7,8 pct. af den samlede gruppe af udlandspensionister. Og som det fremgår af listen, består langt de fleste af top-20 landene af "vestlige lande".

Ud fra tabel 1 kan man se, at mange af de samme lande går igen i 2018 sammenholdt med 2003. Dog er der sket forskydninger i rangeringen fra 2003 til 2018. Både Thailand og USA har fx oplevet en markant stigning i antallet af pensionister, der får udbetalt dansk pension. Omvendt er andelen, der får udbetalt deres danske pension i Sverige, faldet fra 34,8 pct. til 25,4 pct., selvom Sverige stadig er det land med flest udenlandspensionister, der modtager dansk pension.

Typen af modtagerland påvirker størrelsen af pensionen

Retten til at modtage dansk pension afhænger af i hvilket land man bor. Fx kan pensionstillæg som udgangspunkt

Tabel 1 – Top-20 over lande, uden for Danmark, hvor flest modtog folkepension eller førtidspension i 2018

Land	Antal modtagere af pension i udlandet i 2003	Antal modtagere af pension i udlandet i 2018	Andel i pct. i 2003	Andel i pct. i 2018
Sverige	8.637	14.721	34,8	25,4
Tyskland	2.784	7.822	11,2	13,5
Norge	3.034	7.414	12,2	12,8
Spanien	2.655	4.503	10,7	7,8
Storbritannien	1.462	3.348	5,9	5,8
Frankrig	1.128	2.335	4,5	4,0
USA	274	2.122	1,1	3,7
Australien	778	2.080	3,1	3,6
Canada	736	1.687	3,0	2,9
Tyrkiet	337	1.261	1,4	2,2
Schweiz	240	1.122	1,0	1,9
Holland	312	875	1,3	1,5
Italien	194	777	0,8	1,3
Finland	139	612	0,6	1,1
Thailand	46	572	0,2	1,0
Island	114	542	0,5	0,9
Østrig	126	463	0,5	0,8
Polen	1	456	0,0	0,8
Belgien	131	366	0,5	0,6
Grækenland	128	363	0,5	0,6

Note: Figuren viser de 20 lande, hvor flest personer modtog folkepension og førtidspension i 2018, samt andelen landenes modtagere udgjorde af alle modtagere i udlandet. Desuden er antallet og andelen for de samme 20 lande i 2003 vist.

Kilde: ATP's egne beregninger 2019 på data fra Danmarks Statistik og ATP.

ikke udbetales til pensionister bosiddende i konventions- og tredjelande, men kun til personer bosiddende i EU/EØS-lande. Der gælder samme krav om alder og nedsættelse af arbejdsevne for at modtage folkepension og førtidspension i udlandet, som der gælder i Danmark – se boksene "Landebetegnelser" og "Regler for at modtage dansk pension i udlandet" for en nærmere beskrivelse.

Det fremgår af Tabel 1, at hovedparten af udlandspensionisterne også i 2018 befandt sig i EU/EØS landene, hvor 81,3 pct. af det samlede antal udlandspensionister opholder sig. 15,5 pct. opholdt sig i konventionslande, herunder især USA (2.122), Australien (2.080) og Canada (1.687). De resterende 2,4 pct. er bosiddende i 3. lande, som Danmark

ikke har særlige aftaler med om social sikring. Thailand (572), Brasilien (71) og Sydafrika (54) er de lande, hvor den største andel af de resterende udlandspensionister bosætter sig i.

I 2018 blev der i gennemsnit udbetalt 48.810 kr. i pension pr. udlandspensionist. Den gennemsnitlige udbetalte pension var højest i 3. lande (79.338 kr.), næsthøjest inden for EU/EØS-lande (49.833 kr.) og mindst i konventionslande (41.318 kr.). Til sammenligning var grundbeløbet for folkepension 74.844 kr. i 2018. En enlig folkepensionist i Danmark kunne i 2018 få op til 80.736 kr. udbetalt i folkepensionstillæg om året. Dette giver en maksimal udbetaling på 155.580 kr. til en enlig folkepensionist og 114.840 kr. til en gift/samlevende pensionist.

De højere udbetalinger til udlandspensionister i 3. lande skyldes flere forhold. Der er fx en tendens til, at udlandspensionister i 3. lande i højere grad er danske statsborgere, som oftest har flere bopælsår i Danmark og deraf følgende højere (brøk)pension end modtagere af dansk pension i EU/EØS-lande og konventionslande. I 3. lande udgjorde det gennemsnitlige antal bopælsår 34,4 i 2018, mens det udgjorde 16 og 19,4 i hhv. EU/EØS-lande og konventionslandene.

Derudover er andelen af førtidspensionister ud af det samlede antal pensionister i 3. lande højere end andelen af førtidspensionister i EU/EØS-lande og konventionslande. Det øger gennemsnittet, da førtidspensionsydelsen for en enlig på den nye førtidspensionsordning i 2018 udgjorde 223.704 kr., hvilket er noget mere end den samlede folkepensionsydelse for en enlig på 155.580 kr. Siden 2013 kan man dog ikke tage hele sin førtidspension med sig til et 3. land.

Tendensen til en høj andel danske statsborgere blandt modtagerne af dansk pension i 3. lande ses fx tydeligt i Syd-

afrika, Brasilien og Thailand, hvor andelen af modtagerne af pension, der er danske statsborgere, er henholdsvis 92,6 pct., 87,3 pct. og 86,8 pct. Andelen af danske statsborgere samlet set for alle 3. lande er på 71 pct., hvilket er markant højere end i EU/EØS-landene, hvor 51,8 pct. af pensionisterne er danske statsborgere. Andelen er 56,3 pct. i konventionslandene.

”Når vi ser en stigning i antallet af udlandspensionister, så hænger det i høj grad sammen med en mere globaliseret økonomi og et mere åbent arbejdsmarked. Mobiliteten er ganske enkelt langt større end tidligere” siger Claus Blendstrup, chefkonsulent i Ældre Sagen, og fotsætter.

”Både vores arbejdsliv og vores øvrige liv er blevet mere internationalt. Det er blevet mere almindeligt at flytte over grænser – både før og efter, at man har forladt arbejdsmarkedet. Derfor ser vi også en stigning i udvekslingen af pensioner landene i mellem, og det er en udvikling, vi må forvente fortsætter i fremtiden.”

Landebetegnelser

EU/EØS-lande:

Belgien, Bulgarien, Cypern (den græske del), Danmark, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Holland, Irland, Italien, Kroatien, Letland, Litauen, Luxembourg, Malta, Polen, Portugal, Rumænien, Slovakiet, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn og Østrig.

Island, Liechtenstein og Norge. Schweiz defineres i denne analyse som et EØS-land, da der er indgået en aftale, der er meget lig standardaftalen med EU/EØS-landene.

Konventionslande:

Australien, Bosnien-Hercegovina, Canada, Chile, Israel, Makedonien, Marokko, Montenegro, New Zealand, Pakistan, Tyrkiet, Serbien, USA, Indien, Sydkorea og Filippinerne.

3. lande:

Øvrige lande som Danmark ikke har indgået en konvention om social pension med, herunder fx Thailand, Brasilien, Sydafrika.

Sådan er der regnet

Datagrundlaget for dette notat er et årligt dataudtræk fra systemet KMD Social Pension. Data omfatter samtlige personer, der optræder i International Pensions bestand. Dansk social pension dækker over både folke- og førtidspension. Faktum tager udgangspunkt i et notat udarbejdet af International Pension i Udbetaling Danmark.

Pensionstyper

Førtidspension

- Førtidspension fra 1. januar 2003
- Førtidspension før 1. januar 2003
- Invaliditetsydelse
- Mellemste førtidspension
- Højeste førtidspension
- Forhøjet alm. førtidspension

Folkepension

- Folkepension med førtidsbeløb
- Folkepension med invaliditetsbeløb
- Folkepension med invaliditets- og erhvervsudygtighedsbeløb
- Folkepension
- Opsat folkepension

Regler for at modtage dansk pension i udlandet

En dansk eller udenlandsk statsborger, som har optjent ret til at modtage dansk pension, kan modtage sin danske pension til udlandet, hvis personen samtidig opfylder de gældende mindstekrav for bopæl i Danmark. Er man ikke dansk statsborger, er der et beskæftigelseskrav, der skal opfyldes for at kunne tage pensionen med til udlandet.

Størrelsen af pensionen afhænger af den faktiske periode, den enkelte pensionist har haft bopæl eller arbejdet i Danmark. Ret til fuld folkepension er betinget af 40 års fast bopæl eller arbejde i Danmark mellem det 15. år og folkepensionsalderen. Den er på nuværende tidspunkt 65 ½ år for borgere født i perioden 1. juli 1954 til 31. december 1954. Hvis en pensionist ikke har haft bopæl eller arbejdet i Danmark i 40 år, modtager pensionisten kun en andel af en fuld dansk pension, svarende til den andel af de 40 år, som personen har opholdt sig eller arbejdet i Danmark. Hvis perioden fx er 20 år, så modtager pensionisten 20/40 (brøk)pension, svarende til halvdelen af, hvad den pågældende pensionist ville have fået udbetalt, hvis pensionisten havde boet eller arbejdet i Danmark i 40 år.

En pensionist i EU/EØS-lande kan få udbetalt både grundbeløb og pensionstillæg. I konventions- og 3. lande kan der som hovedregel ikke udbetales pensionstillæg. En pensionist i konventions- eller 3. lande kan derfor kun få udbetalt grundbeløbet. Se boksen "Landebetegnelser" for en opdeling af landene i de tre kategorier. Er man førtidspensionist efter gamle regler, kan man heller ikke modtage pensionstillæg uden for EU/EØS. Førtidspensionister, der er tilkendt førtidspension efter 1. januar 2013 eller senere, må ligeledes undvære en del af deres førtidspension, hvis de flytter udenfor EU/EØS. Man mister her 62.028 kr. pr. år, hvis man er enlig og 53.304 kr. pr. år, hvis man er gift/samlevende.

Den optjente danske pension kan udbetales, hvis man bor i et EU/EØS land eller i et land, som Danmark har en aftale med om social sikring – for eksempel USA, Canada og Indien. Bopælskravet med hensyn til optjening af fuld folkepension er blevet skærpet, så det fremover vil kræve flere år i Danmark at få den fulde folkepension. Men de nye regler gælder kun, hvis du når folkepensionsalderen 1. juli 2025 eller senere.

Kilder:

Statistik om udlandspensionister 2018, udarbejdet af Udbetaling Danmark.

Ældresagens hjemmeside. Værd at vide: <https://www.aeldresagen.dk/viden-og-raadgivning/vaerd-at-videre/f/folkepension-og-foertidspension/faelles-bestemmelser-for-folkepension-og-foertidspension/pension-ved-bopael-i-udlandet>